
Professionens selvforståelse: Fra fri leg til organiseret læring

Ole Henrik Hansen

*Ph.d.-stipendiat ved Institut
for uddannelse og pædagogik
(DPU), Aarhus Universitet*

Pædagogprofessionens selvforståelse er en mangesidet størrelse, der kan være svær at beskrive. I denne artikel gør forfatteren et forsøg. Med udgangspunkt i ny forskning i vuggestuen reflekterer han over den afsmitning, som de seneste 100 års pædagogiske idéhistorie har haft på professionens nutidige selvforståelse: et spørgsmål om at forvalte børns liv didaktisk, eller at lade dem forvalte det selv.

Set fra en forskers perspektiv kunne det se ud, som om professionen lider under, at pædagogprofessionen er et fag, hvor kvalitet ikke er gjort explicit. Tværtimod gives der adskillige modsatrettede bud, og historisk har faget svinget imellem forskellige praksisformer og forskellige begrebslige udgangspunkter. Samtidig synes det tvivlsomt, om uddannelsen bringer pædagogerne i stand til at navigere og vælge imellem de forskellige praksistilgange. Det kunne se ud, som om pædagogiske valg i højere grad er del af kollegiale sympatier og lokale traditioner ("vi gør sådan, det har vi altid gjort, og det virker fint"), en konsekvens af præferencer opnået via en særlig ka-

rismatisk kollega eller underviser, eller besluttet på grund af fagpolitiske dagsordener.

Faget lider måske også under, at forskerverdenen ikke formår at overskride grænserne mellem på den ene side barnets biologiske udgangspunkt, dets instinkter og hjernens udviklingsfaser, og på den anden sidebetingelserne for et dynamisk levet barneliv, der er afledt af kulturelle, historiske, sociale og politiske betingelser. Tværtimod finder man i den videnskabelige verden de samme uforenelige positioner, som kan ses i praksis. Alt dette medvirker til, at mange pædagogiske institutioner handicappes af, at der ikke er tilstrækkelig professionel viden og beslutningskraft, og at organiseringen ikke altid synes tilfredsstillende.

I et historisk perspektiv har pædagogikkens gennemgående begrebslige fundament de seneste 100 år affødt en børnencenteret praksisform, hvor barnets frihed til at udforske verden, både den sociale og den fysiske, har været god tone. Der har dog været undtagelser, hvor andre former for pædagogik har fået plads. Et eksempel er den strukturerede pædagogik